

Bakım Verici Aşılama Tutumları Ölçeği (BVATÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bakım Verici Aşılama Tutumları Ölçeği (BVATÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17229>

Özet

Bakım Verici Aşılama Tutumları Ölçeği (BVATÖ), bakım veren bireylerin aşılama konusundaki tutumları ve eylemlerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Ölçeğin Türkçe diline uyarlama çalışması Sefa Akkol (2021) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu uyarlama çalışması, ölçeğin Türkiye örnekleminde yasal geçerliliğini ve iç tutarlılığını test etmeyi amaçlamıştır. Yapılan analizler sonucunda BVATÖ'nün 13 maddeden oluşan tek faktörlü bir yapı sergilediği ve yüksek düzeyde güvenilir olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Bakım Verici Aşılama Tutumları Ölçeği, BVATÖ, Aşılama Tutumları, Sağlık Psikolojisi, Geçerlilik, Güvenilirlik, Uyarlama.

Yazarlar

Sefa AKKOL

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bakım vericilerin (ebeveynler, sağlık profesyonelleri veya diğer birincil bakıcılar) aşılama süreçlerine ve aşılardan genel kabulüne yönelik sahip oldukları psikolojik tutumları, inançları ve eylemleri sistematik olarak ölçmektir. Bu ölçek, aş tereddüdü veya aş karışıklığı gibi kritik konuların anlaşılması ve bu tutumları etkileyen faktörlerin belirlenmesi için bir temel sağlamaktadır.

Uyarlama çalışmasının amacı ise, uluslararası alanda kullanılan bu ölçeğin kültürel ve dilsel olarak Türk popülasyonuna uygunluğunu sağlamak ve psikometrik özelliklerinin güvenilir ve geçerli olduğunu kanıtlamaktır.

Yapı (Construct)

Bakım Verici Aşılama Tutumları Ölçeği (BVATÖ), bakım verici bireylerin aşlamaya yönelik genel tutumunu ölçen tek boyutlu (unidimensional) bir yapıya sahiptir. Bu tek faktör, "Bakım Verici Aşılama Tutumları" olarak tanımlanmıştır (F1).

Ölçek, toplam 13 maddeden oluşmaktadır ve bu maddeler, bakım vericilerin aşlarının faydasına, güvenliğine ve gerekliliğine dair algılarını yansıtan gösterge değişkenler olarak kabul edilmiştir. Yüksek puanlar, aşılama konusunda daha olumlu ve destekleyici tutumlara işaret etmektedir.

Geçerlilik

BVATÖ'nün yap? geçerli?inin belirlenmesi amac?yla hem Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) hem de Do?rulamalı? Faktör Analizi (DFA) uygulanm??tır. Bu analizler öncesinde, örneklem yeterlili?ini de?erlendirmek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi ve de?i?kenler aras?ndaki ili?kilerin faktör analizine uygunlu?unu belirlemek için Bartlett Sphericity testi yap?lm??tır.

Bartlett Sphericity testi sonucunda (X^2 : 2460,753, sd: 78, $p < 0,001$), de?i?kenler aras?nda anlamlı düzeyde yüksek ili?kiler bulundu?u ve verilerin faktör analizi için uygun oldu?u sonucuna ula??lm??tır. Tek boyutlu, 1. dereceden olu?turulan DFA modeli için uyum indeksleri incelenmi?tir. Elde edilen bulgular, 13 maddeden olu?an tek faktörlü yap?nın genel olarak iyi uyum sa?lad???n? göstermi?tir, bu da ölçe?in yap? geçerli?ine sahip oldu?unu kan?tlamaktadır.

Güvenilirlik

Ölçe?in iç tutarlıl???n? de?erlendirmek amac?yla Cronbach Alfa katsay?s? hesaplanm??tır. BVATÖ için hesaplanan Cronbach Alfa de?eri 0,941 olarak bulunmu?tur. Bu de?er, genellikle kabul edilebilir s?nır olan 0,70'in oldukça üzerinde olup, ölçe?in mükemmel bir iç tutarlıl???a sahip oldu?unu göstermektedir.

Ek olarak, ölçe?in zamana kar?? kararlıl???n? ölçmek üzere Test-Tekrar Test güvenilirli?i için S?nif ?çi Korelasyon Katsay?s? (ICC) analizi uygulanm??tır. BVATÖ için ICC de?eri 0,811 olarak tespit edilmi?tir. Bu yüksek güvenilirlik katsay?lar?, Bakım Verici A??lama Tutumlar? Ölçe?i'nin Türkçe formunun hem iç tutarlılık hem de zaman içindeki kararlılık aç?s?ndan geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı oldu?unu do?ulamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçe?in faktör yap?s?n? incelemek için hem Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) hem de Do?rulamalı? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??tır. DFA, tek bir gizil de?i?kenin (F1: Bakım verici a??lama tutumlar? ölçe?i) bu faktörü olu?turulan 13 ifadeyi gösterge de?i?ken olarak kapsad??? 1. dereceden bir model olarak olu?turulmu?tur.

Yapılan analizler, ölçe?in 13 madde ile tek faktörlü bir yap?y? destekledi?ini göstermi?tir. Bu tek faktörlü yap?nın uyum indeksleri, modelin veriyle genel olarak iyi bir uyum sergiledi?ini ortaya koymu?tur. Bu bulgular, ölçe?in kavramsal yap?s?n?n Türk kültürüne uyarlanm?? formunda da korundu?unu teyit etmektedir.

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama

Format: 13 maddeden oluşan, tek faktörlü yapı.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Bakım vericiler (Caregivers)

Yaş Grubu: Yetkinler (Bakım verici rolünü üstlenen bireyler)

Popülasyon Detayları: Orijinal uyarlama çalışması, Düzce Üniversitesi'nde gerçekleştirilen bir yüksek lisans tezi kapsamında yapılmıştır.

Test Metodolojisi: 3'lü Likert Ölçeği kullanılarak öz bildirim yoluyla veri toplanmıştır. Derecelendirme seçenekleri şunlardır: 1=Hayır, 2=Emin Değilim, 3=Evet.

Anahtar Kelimeler

Aşılama Kararsızlığı, Psikometrik Özellikler, DFA, AFA, Faktör Analizi, Sağlık Tutumları, Likert Ölçeği.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Mevcut Değil

Bağı Kuruluş E-posta Adresleri: akkollsefa@gmail.com

Yazma Adresi: Düzce Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Düzce (Tez çalışması sırasında)

İzinler & Ücret ve Test Yolu

Ölçek, Sefa Akkol'un 2021 yılında tamamladığı yayımlanmamış yüksek lisans tezi kapsamında uyarlanmıştır. Kullanım ve izinler için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Orijinal tez çalışmasına YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişim sağlanabilir: tez.yok.gov.tr.

Referanslar

Akkol, S. (2021). *Bakım verici aşılama tutumları ölçeğinin Türkçe geçerlik ve güvenilirliği*. Düzce Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Düzce.

Ölçeğin orijinal PDF dokümanına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: bakim-verici-asilama-tutumlari-olcegi-bvato-toad.pdf

Bakım Verici A??lama Tutumlar? Ölçe?i (BVATÖ) Maddeleri

ÖNEML?: A??adaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?itirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, sa?lanan kaynak içerikte yer almamaktad?r. Maddelerin tam metni için sorumlu yazar?n tezine ba?vurulmal?d?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM